

ХРИСТО БОТЕВ ТАЯ НОЩ СЪНУВАХ...

Част 0 от „Вестник „Будилник““

chitanka.info

Букурещ, 9 май

Тая нощ сънувах такъв страшен сън, какъвто не са сънували ни Фараон, ни Навоходоносор, ни Настрадаин ходжа. Ако бях и аз някой Фараон, кой знае какви гладни години и какви мъки на тоя и на оня свят щеше да ми предскаже сънотълкувателят на нашата сляпа екзархия, целомъдреното „Право“, което за целомъдрието си два пъти е вече туряно в тъмница от любовницата на Генович ефенди, сир. турската цензура. Но слава богу и дяволу, че съм се родил и аз син на българския израил, та мога и сам да си тълкувам барем своите сънища, ако и да се не отличавам с някакво особено целомъдрие към любовниците на Геновича.

Сънувах, че отидох в Цариград, градът на кучетата и столицата на султана. Щом излязох из българския вапор (български — някому цървулите!) — на скелята видях човек, че седеше на камък гробен, под безплодни тръни — плачеше и четеше в псалтиря „Не яде ми се! И не ща да ям!“ На тръните беше си покачил той гуслата, гайдата и веселушката, а по себе си дюн्या кадар^[1] звънци.

— Кой си ти? — попитах аз плачущият израил на бреговете босфорски.

— Афоресаният от восточната църква, проклетият от схизматическата екзархия и наказаният от великият монгол — редакторът на „Македония“ — проплака тоя Еремия, който от детинство още е привикнал да се оплаква като вдовица ...

— Ами тия звънци що щат по тебе?

— Накачил съм се, за да ми се смеят и кучетата, както ще се смеят и на цял български народ.

— А-а! за в. „Право“ и в. „Турция“ искаш да кажеш?

— Не! Не! — проплака той. — За тия кучета, за които ще излезе министерско решение да се скопяват...

— Тъй ли?! — помислих си аз и тръгнах след своя Мефистофел, който беше метнал вече на самаря си човалчето ми и бързаше да ме заведе при кучетата.

Като човек политик, разбира се, аз исках да обиколя държавата на турските едноплеменници и да видя какво впечатление е направило на тях „безкучешното“ решение на правителството да скопява сичко, що лае и гложде кокали. Аз знаех още от онова време, когато се

издаваше „Гайдата“ и когато Малкото Славейче пишеше в нея за цариградските кучета, че от сичките племена и народности, що населяват Османската империя, кучетата захващат най-почтеното място в социално и административно отношение и се ползват пред владетелното племе с по-големи права, отколкото другата рая, която има патриарси, екзархи и сякакви хахамбашии^[2]; а в Цариград това племе е основало нещо като република, разделена на махали, и сяка махала има свой особен президент — който се избира по достойнство, а не по богатство и влияние, както се избират нашите градски и селски чорбаджии, или както Дорчо и Григорчо попят попове. Между тези общини има договор, в мирно време ни един гражданин да не минува из една махала в друга, и това не е за някакъв кучешки инат, а с цел да не стане някак си кучешката република такава, като на французите, сир. да не стане президент някое властолюбиво куче, което да направи изведнъж някаква германска или турска империя. Съзнали, види се, и кучетата, че като влезе властта в ръцете на едно куче, то сичките други трябва да му станат роби. При такива учреждения, разбира се, че личната свобода и свободата на словото и съвестта са напълно обезпечени за кучетата в Османската империя. Искате ли примери? Тръгнете някоя нощ из Цариград без фенер — или и с фенер! — да се повеселите, да попеете и да вкусите от хубостите и миризмата на султанската столица, та вижте: няма ли да осъмнете в магарешкия рай? — а кучетата по цели нощи ходят с любовниците си без фенери, с лаене и виене възпяват свободата си и псуват и царят, и месечината му. Освен това нека в Цариград да те награди някой с плесница, да те гости с някой нож по главата, пък иди ако щеш и при министърът на юстицията, та виж, освен едно „хата олмуш“^[3] ще добиеш ли нещо друго, а докачи честта на някой сокашки гражданин или го побезпокой някак от леглото му, то стига да позаквичи малко тоя републиканец и да възвие очи към някой свой едноверец, — виж не става ли секи турчин справедлив като Мидхата и не подскокнова ли жена ти...

„Но тежко и горко вече и на кучетата! Турските реформи достигнаха и до техните детродни удове и утре тия свободни сокашки граждани ще станат вече евнухи и ще бъдат пръснати за слуги из харемите“ — мислех си аз, като сънувах, че вървах из първата кучешка държава, в която, види се, не беше се още чел височайшият хат^[4] за скопяванието, та повечето граждани лежаха на слънце като бейове.

Влязох в друга държава. Тука няколко пропагандиети от другите махали, с навирени нагоре опашки, сновяха насам-нататък и шепнеха на братята си нещо под опашките им. В знак на съгласие сички показваха зъбите си. „Агитация, заговор срещу династията на Османа“, помислих аз, като видях и двама шпиони, преоблечени в кучешки дрехи, че се увираха да подушат, що си говорят кучетата под опашките.

— Кой са тия? — попитах аз своя хамалин, като му подмигнах с око.

— Генович и Арнаудов — пришепна ми той.

— Оле-ле! света майко Парашкево! Къде да се дяна? — Скрий ме под ферджата си! — извиках аз и се обърнах към една млада кадъна, която даваше за „бог да прости“ хляб на кучетата и която наистина приличаше на св. Парашкева. Но немилостивата св. Парашкева не ме прие за син, а ме тласна, и аз полекичка, полекичка, за да ме не подушат някак шпионите, вървах зад гърба на хамалина, доде най-последно изминахме и влязохме в друга кучешка държава.

Великолепно зрелище! Зрелище достойно за кис-цата на живописецът на „Крум Страшни“ или за кисцата на г. Клепарски! Представете си! На мегданя, дето са били избити едно време еничерските отрочета, пред джамията на завоевателя, повален огромен тулум с червиш. Около тулума безбройно число кучета, турци, сякаква рая и няколко английци, французи, немци и руси — кореспонденти на по-първите официални европейски вестници, които, види се, подушили, че въпросът за скопяването ще да произведе гражданска война в столицата. Онеправданото племе заобиколило тулумът и с революционни движения и облизвания ръмжи и готви се да покаже пред света, че любовта към свободата и червиша не е угасла още в кучешкия стомах. Сичко се видеше нагласено за бунт, сичко воодушевено от велики идеи: само нямаше още кой да се качи на трибуната, да запали страстите и да възвести революционния пир. Не се мина много, и ето че иде със свитата си г. президент от махалата на патриаршията, с оцавена глава, навъсени вежди и дебели мустаци (французинът дипломатически се усмихна на немца). Щом влезе в събранието, президентът от патриаршията (за краткост се изразявам тъй) класически изръмжа и на двете страни и без да губи време, геройски се метна на тулума сред общи и живи възклицания на

единоутробните си и двуутробни братя. Той ръвна от тулума, замляска и с приятна усмивка въдвори тишината.

— Кучета граждани! — начна ораторът със слогът на г. Оджакова и ръвна пак от тулума (французинът свали капелата си и поздрави великия изстребител на бутер брота). Правителството на милостивият ни цар баща, като окъта вече екзархията на овците и патриаршията на козите (раята протестува), сир. като изяде такъв един тулум с червиш (ораторът ръвна пак от тулума) — за да не седи по принципа на тебибелите^[5] без работа, простряло е ръка и връх нашите — тъй да кажа, а инак да разберете — най-свети чувства (шепнения под опашката). И тъй понеже червишът е сладък (ораторът ръвна пак), а нашите едноплеменници нямат вече с какво да ни купуват симици и бели джигри^[6] (турците мигат), великите сили, за да дадат живот на империята, поискали да влезем в законен брак с прекрасната половина на нашето племе. (Ханъмките лаят: „пий не сме половина“). Но това убо понеже е противно на закона за червиша, то за да не допуснем московците в държавата (московецът и англиеца си правят мечешки комплименти), трябва да пожертвуваме червиша и детеродните удове за доброто на пилафа — ерго, трябва да се скопим!

— Долу ораторът! Долу тоя шпионин! — изръмжа сичкия митинг и енергически пристъпи към трибуната. А едно четвероного — рошаво и лошаво като маджарин, скокна на трибуната и здавчи оратора за дебелия врат (немецът иронически подмигна на французина). Президентът от патриаршията падна долу и изтуплените граждани скъсаха му лисичия кожух и го скопиха; а новия наместник с огнени очи изгледа събора, ръвна от тулума и сред страшни викове зави като зимна буря: — Кучета! На тоя мегдан са паднали нашите прадеди за честта на червиша, на джигрите и на детеродните си удове! Такава чест може да настигне и нас! Но да докажем на европейската цивилизация, че червишът е сладък, че джигрите са наши и че ние не сме рая! Нека прочее се скопява тоя, който иска да става евнух и да ближе сахани; а ние — дързост, кучета! Дързост, да изядем червиша, пък нека ни избият, както избиха и нашите прадеди! За награда на оня свят ние ще наследим вечно блаженство и хиляди тулума с червиш!

Въодушевените граждани с ярост се хвърлиха връх трибуната, и борбата за червиша замяза на гражданска война. От минута на минута тая борба земаше се по-големи размери и близо беше да замяза и на

революцията от 48 г., ако шпионите под предводителството на хаджи Иванча Пенчович ефенди не пристигнаха на разорените места. Обершпионът, накачен със всякакви ордени и храчки за способността си да открива съзаклятия, в минута уталожил възтанието и с достойнство на сана си пристъпи да издирва кой е изял тулумът. Но на мястото, отдето грозеше опасност за империята, нямаше вече ни един революционер, освен остатките от трибуната и скопеният президент, който лежеше и записваше в кучешките летописи знаменитият ден. Със съчувствие погледна х. Иванча на него, но горделивият защитник на империята и на червиша стана и вдигна крак, та попръска мястото, дето му скъсаха кожата, и си замина. „Браво!“ — щях да извикам аз от възхищение, като видях, че и кучетата с презрение гледат на шпионите: но приседна ми! Откъде касапинците изгрея едно турско „превозходителство“, пред което раята падна на колене, европейците побягнаха, а турците и шпионите се приготвиха да му поемат селямът. [7] „Превозходителството“ доближи с конят си и в отговор на теменетата, изсекна се в кривача и с усмивка хвърли саполят си върх шпионите. Саполят се лепна на мундирът на х. Иванча, а х. Иванчо го глътна като теле. „Честит ви сапол, честит ви орден“ — шепнеха шпионите на х. Иванча, а х. Иванчо гледаше в засмяното лице на „негово превозходителство“ и се облизваше.

— Кое е това *превозходителство*? — попитах аз хамалина си.

— Не познаваш ли го? — отговори той. — Тоя е, който скопяваше едно време раята — Мид...

— Мидхат!!! — изкрещях аз в ужас и... и пробудих се от сън.

„Боже, благодаря ти, че кучето ми не е шпионин...“ беше моята утрenna молитва.

[1] Извънредно много; до края на света. ↑

[2] Главни равини. ↑

[3] Стана грешка. ↑

[4] Царска наредба. ↑

[5] Вероятно тембелите (дембели, готовановци). ↑

[6] Дробове. ↑

[7] Поздрав, приветствие. ↑

Издание:

Вестник „Будилник“, г. I, брой 2 от 10 май 1873 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.